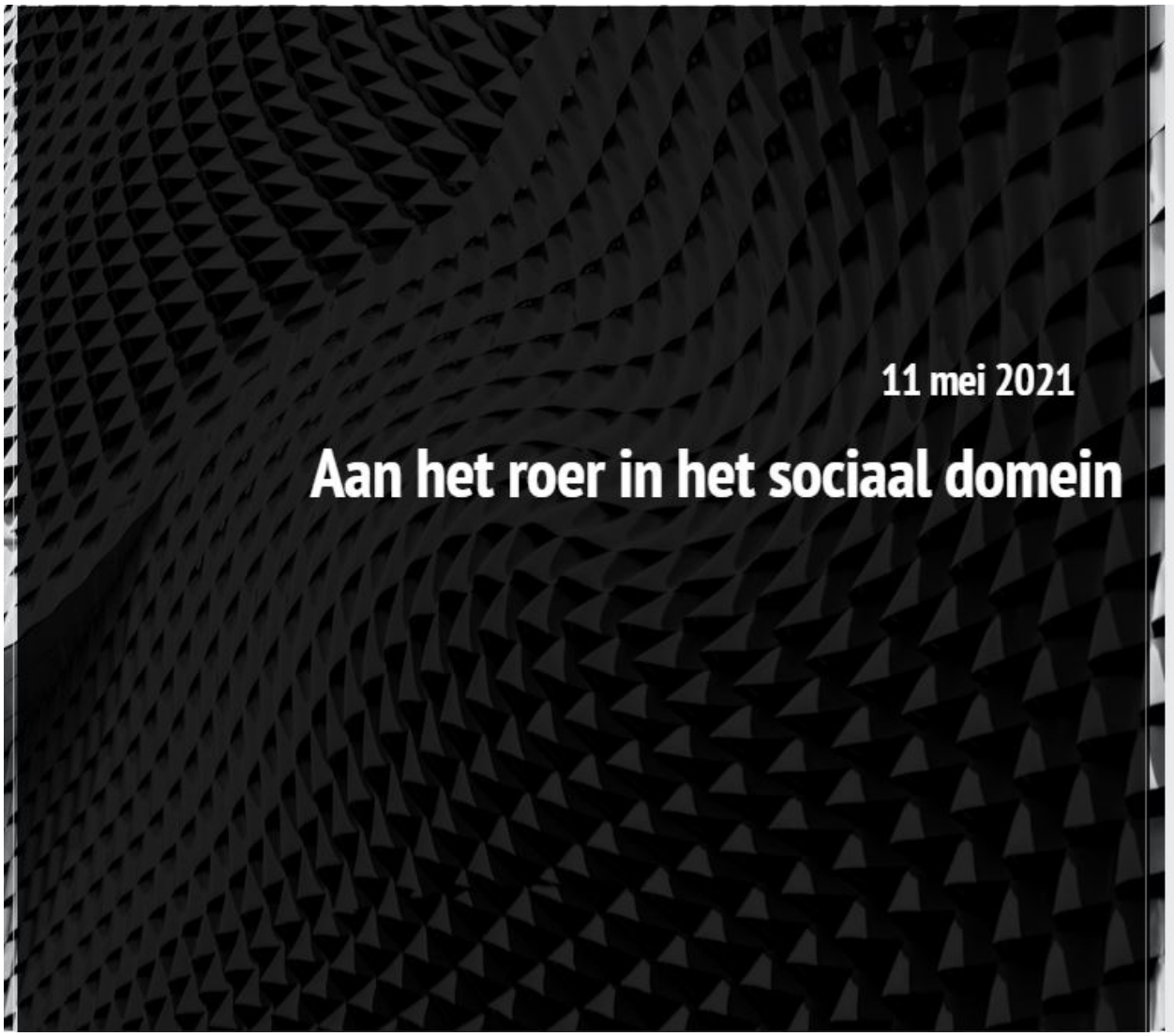
gemeente roerdalen

1. Inhoudsopgave

Samenvatting 3
1. Inleiding 4
2. Aanleiding, huidige situatie, resultaten omvorming 5
2.1 Aanleiding 5
2.1.1 Huidige situatie 5
2.1.2 De opdracht 5
2.1.3 Resultaat omvorming 6
2.2 Financiële paragraaf 6
3. Ambities 2021 9
3.1 Inleiding en ontwikkelingen begroting 2021 9
3.1.1 Zorginnovatie jeugdhulp: voorgenomen besparing € 500.000 9
3.1.2 Hulp bij huishouden 10
3.1.3 Kostenbewustzijn in de toegang vergroten 10
4. Ambities richting 2024 11
4.1 Inleiding 11
4.2 Welke uitgangspunten hebben we gehanteerd? 11
4.3 Welke ambities hebben we? 11
Ambitie 1: Inzet GGZ-expertise in de basisondersteuning bij de huisarts 12
Ambitie 2: Individuele basisondersteuning binnen het Sociaal Team stevig vormgeven 13
Ambitie 3: Complexe gezinsondersteuning 14
Ambitie 4: Gerichte inzet armoede en schuldhulpverlening 15
Ambitie 5: Verkennen uitbreiden collectieve vormen van basisondersteuning 16
4.4 Transformatie(budget) 17
4.5 Overige randvoorwaarden 17
5. Juridisch kader verwerving 18
5.1 Inleiding 18
5.2 Lokaal inkopen of inkopen 18
5.3 Quasi inbesteden: de coöperatie 18
5.4 Zuiver inbesteden 18
5.5 Subsidietender 19
6. Tijdpad en hoe verder 20
7. Bijlagen 21

Samenvatting

We gaan het sociaal domein omvormen. We kiezen voor een andere manier van werken om het tij te keren. Want de kosten blijven oplopen en het financieel tekort is ongekend hoog. In 2019 had Roerdalen alleen op de jeugdhulp al een tekort van 52% ten opzichte van de inkomsten van het rijk. Is onze aanpak daarmee alleen financieel gedreven? Zeker niet. Want veel dure hulp helpt niet, zo laten onderzoeken zien. Onze overtuiging is dat we de ingewikkelde hulp kunnen terugbrengen naar de menselijke maat. Terug naar wat de inwoner ècht nodig heeft. Vanuit zijn situatie. En hulp niet veraf, maar dichtbij georganiseerd. We denken door het vergroten van de capaciteit van het Sociaal Team onze inwoners beter en meer passend te kunnen helpen.

We zien dat we te afhankelijk zijn van het regionaal ingekochte zorgaanbod. Daarom kiezen we voor het vergroten van onze autonomie en het versterken van de ondersteuning en hulp die we in Roerdalen zelf kunnen bieden. Die breiden we uit. Om dit te bereiken leggen we een ambitieus pakket van voorstellen voor. Een meerjarenaanpak die bestaat uit samenhangende ambities. Die moeten leiden tot passende hulp en een forse kostenbesparing die tegemoet komt aan de taakstelling uit de begroting 2021-2024: meer dan 1,7 miljoen euro vanaf 2024.

Samen met de professionals uit het sociaal domein hebben we de mogelijkheden voor de omvorming verkend en de bestaande situatie in kaart gebracht. Die hebben tot deze aanpak van de omvorming geleid. Er is dus draagvlak bij de professionals uit het sociaal domein en bij huisartsen.

We vragen aandacht voor de plaats van participatie, armoede en de aanpak van schulden. Hier zetten we meer dan ooit gericht op in. Want financiële problemen in een huishouden werken als een katalysator naar andere problemen. Afgelopen jaar zien we steeds meer tekenen van een toenemende sociale ongelijkheid. Niet alleen op de woning- en de arbeidsmarkt. Ook bij het onderwijs zien we op landelijk niveau dat kansen van kinderen van laagopgeleiden afnemen en ongelijk verdeeld zijn. En dat het voorkomt dat kinderen beneden hun niveau naar het vervolgonderwijs worden doorverwezen. Om die reden kiezen we in de omvorming voor een gerichte aanpak armoede, participatie en schulden.

We verschuiven financiële middelen van de gespecialiseerde hulp naar vormen van ondersteuning in Roerdalen. Meer specifiek voor de volgende in dit advies geformuleerde ambities:

1. Inzet GGZ-expertise in de basisondersteuning bij de huisarts. In de vorm van een praktijkondersteuner jeugd GGZ.
2. (Uitbreiding van) De individuele basisondersteuning van het Sociaal Team
3. Extra gezinsondersteuning voor complexe problematiek
4. Gerichte inzet armoede en schuldhulpverlening
5. Uitbreiden van collectieve vormen van basisondersteuning naar het voorbeeld van huiskamerplus.

Voor het organiseren van ambitie 2 tot en met 4 zetten we voor 2023 een subsidietender uit.

Cijfermatig ziet de uitvoering van de ambities er als volgt uit:

Ambities	Besparing 2021	Besparing 2022	Besparing 2023	Besparing 2024
Ambitie 1: GGZ expertise huisarts besparing gespecialiseerde jeugdhulp		€ 200.000	€ 387.500	€ 387.500
Ambitie 2: individuele basisondersteuning Sociaal Team stevig vormgeven besparing gespecialiseerde jeugdhulp		€ 212.000	€ 368.000	€ 503.000
Ambitie 2: individuele basisondersteuning Sociaal Team stevig vormgeven besparing Wmo-begeleiding		€ 18.000	€ 27.000	€ 36.000
Ambitie 2: individuele basisondersteuning Sociaal Team stevig vormgeven besparing participatie		€ 70.000	€ 105.000	€ 140.000
Ambitie 3: complexe gezinsondersteuning gespecialiseerde jeugdhulp			€ 200.000	€ 250.000
Ambitie 4: gerichte inzet armoede en schuldhulpverlening besparing participatie			€ 150.000	€ 210.000
Ambitie 5: begeleidingsvormen en dagbesteding als voorliggende voorziening besparing Wmo begeleiding		€ 50.000	€ 30.000	€ 90.000
Totaal ambities		**€ 550.000**	**€ 1.267.500**	**€ 1.616.500**
Investering in FTE's door verschuiving regionale middelen naar lokale basisondersteuning		**€ -300.000**	**€ -550.000**	**€ -550.000**
Netto besparingen omvormingsplan		**€ 250.000**	**€ 717.500**	**€ 1.066.500**

In totaliteit tellen de besparingen als volgt op in de loop van de jaren:

Totaal	Besparing 2021	Besparing 2022	Besparing 2023	Besparing 2024
Voorstel begroting 2022-2025	**€ 500.000**	**€ 824.000**	**€ 1.391.500**	**€ 1.740.500**
Huidige begroting 2021-2024	€ 500.000	€ 964.000	€ 1.264.000	€ 1.764.000
Verschil	*€ -*	*€ 140.000*	*€ -127.500*	*€ 23.500*

Het verder tijdpad gaat uit van een gefaseerde aanpak tot 2024. Tenminste ieder kwartaal informeren wij over de voortgang van de projecten omvorming.

1. Inleiding

We gaan het sociaal domein omvormen, anders vormgeven. Uw raad heeft hiervoor de richting bepaald in de programmabegroting 2021-2024. In dit advies leggen wij de uitwerking hiervan aan u voor. Hiermee zetten wij een stap in de richting van een sluitende begroting en meer passende hulp. We zien dat de financiële tekorten niet afnemen. En dat het beroep op gespecialiseerde hulp onverminderd hoog is. Op veel zaken in het sociaal domein hebben wij geen invloed. We zijn te afhankelijk van het regionaal ingekochte hulpaanbod. Dat willen we doorbreken.
Daarom doen we een voorstel voor een aantal ambities die onze invloed vergroten. En onze grip in Roerdalen aanzienlijk versterken. We zien dit als een kansrijke richting. Gebaseerd op met landelijk onderzoek bewezen acties en methoden. [1]Ook hebben we nadrukkelijk gekeken naar (goede) ervaringen / voorbeelden van andere gemeenten. Een voorbeeld is de aanpak in de wijk Malberg in Maastricht. Een aanpak gericht op meer nabije hulp. De aanpak heeft geleid tot afname van de kosten van zorg. Maastricht breidt de aanpak stadsbreed uit.

Onze overtuigingen voor de omvorming:
- Ondersteuning is mensgericht en niet productgericht.
- Hulp moet terug naar de menselijke maat: dichtbij de inwoner. We gaan hierbij uit van positieve gezondheid en eigen verantwoordelijkheid.
- Hulp is laagdrempelig en duidelijk.
- We proberen zoveel mogelijk te normaliseren i.p.v. problematiseren.
- We doorbreken de verkokering en werken integraal.

We betalen de omvorming door het verschuiven van financiële middelen: middelen die we nu inzetten voor gespecialiseerde hulp, zetten we in voor lokale vormen van basisondersteuning. Hierdoor zijn geen extra middelen nodig. Per saldo worden de totale kosten binnen het sociaal domein richting 2024 bovendien met structureel netto 1,7 miljoen euro teruggebracht. Anders gezegd:

- We zetten extra fte's in op nabije vrij toegankelijke hulp in Roerdalen;
- Door deze meer passende hulp zijn veel minder doorverwijzingen naar duurdere hulp nodig;
- En nemen hierdoor de kosten van gespecialiseerde hulp fors af;
- Na aftrek van de kosten van de extra fte's besparen we hierdoor per saldo 1,7 miljoen euro binnen programma 2 van de begroting.

Andere overheid, Samen doen
Samen met inwoners, professionals, bestuurders en uitvoerders zijn we vanuit de praktijk op zoek gegaan naar wat werkt en wat beter kan voor onze inwoners. We ontwerpen de omvorming vanuit de praktijk. Het omvormingsplan hebben we opgesteld vanuit draagvlak, betrokkenheid en gezamenlijke verantwoordelijkheid met de partners. Deze aanpak is innovatief. We hebben huisartsen, scholen, maatschappelijke organisaties en de Afdeling Sociaal Domein MER betrokken. Dit blijven we bij de uitwerking van dit plan doen. Vanuit een positieve grondhouding en betrokkenheid. In de zomer van 2020 hebben we met 382 inwoners gesproken. Zo hebben we een beeld gekregen van wat inwoners belangrijk vinden, waar ze trots op zijn en waar ze zich zorgen over maken. Deze inbreng hebben we meegenomen bij de uitwerking van dit plan.

Regie en monitoring

[1] Landelijk onderzoek jeugdhulp AEF, 2020

Sinds 2020 beschikken we over een betere informatievoorziening. Dit maakt een goede analyse en sturing mogelijk. De arrangementenmonitor en het financieel dashboard zijn daarbij belangrijke ontwikkelde systemen. Die gebruiken we om analyse om te zetten naar grip en handelen. Wij bewaken de voortgang van de omvorming en de financiële resultaten op drie manieren:

1. Monitoring via de stuurgroep Roerdalen in Balans: in samenhang met de andere projectonderdelen uit dit programma. Dit gebeurt door een voortgangsrapportage die verbonden is aan de planning & controlcyclus.
2. Via de arrangementenmonitor: die geeft inzicht in data en trends.
3. Via het ontwikkeld financieel dashboard.

2. Aanleiding, huidige situatie, resultaten omvorming

2.1 Aanleiding

De aanleiding van de omvorming zijn de fors oplopende financiële tekorten in het sociaal domein. We zijn daarbij niet de enige gemeente: regelmatig bereiken de landelijke tekorten het nieuws. Bovendien is de bestaande hulpverlening nog verkokerd en niet passend: dure hulp helpt vaak niet. Vooral bij de jeugdhulp schieten de uitgaven van Roerdalen uit de bocht. Ook ten opzichte van een landelijke benchmark. Het blijkt namelijk dat Roerdalen in 2019 een tekort had van 52,2% ten opzichte van de Rijksinkomsten (*Midden Limburg Oost: 33,1%, landelijk: 30%*). Dit moet en kan anders is de overtuiging. Daarvoor is een meerjarig omvormingsplan nodig, gericht op een omslag en een andere inrichting van het sociaal domein.

2.1.1 Huidige situatie

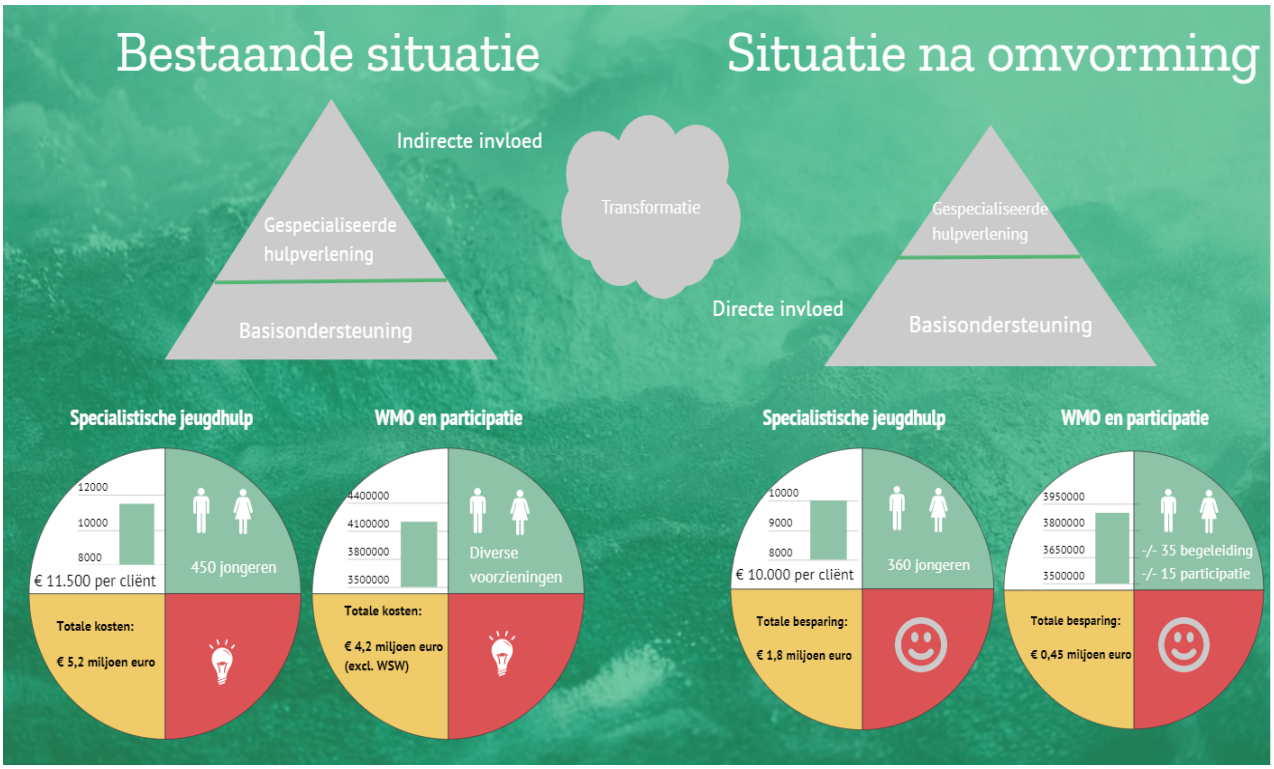
Samen met onze partners hebben we de bestaande situatie in kaart gebracht en naar verbeteringen gekeken. Enkele belangrijke bevindingen:

- De middelen die we krijgen van het rijk zijn ontoereikend voor de toegenomen kosten van zorg;
- Te veel inwoners melden zich te laat bij de hulpverlening;
- De lokale hulp schiet tekort. Dit gaat over zowel de manier van werken als de beschikbare capaciteit (via de huisarts, het CjG, de scholen en het Sociaal Team). Anders gezegd: het huidige fundament van lokale basisondersteuning is onvoldoende;
- Gespecialiseerde hulp richt zich vaak op de individuele persoon, zijn probleem en het zorgproduct, niet op de leefwereld van de inwoner en de mogelijkheden;
- De manier van doorverwijzen is versnipperd;
- Gemeente Roerdalen heeft weinig regiemogelijkheden als het gaat om de gespecialiseerde hulp. Contractmanagement vindt plaats vanuit de regionale aansturing;
- Teveel tijd van de professionals wordt in beslag genomen door registratie en administratieve verplichtingen.

2.1.2 Het plan

Wij hebben één totaalplan uitgewerkt. Dit plan sluit aan bij de kaders in de programmabegroting 2021 - 2024. Het plan bestaat uit een pakket van onderling verbonden ambities. Deze zijn in

hoofdstuk 4 uitgewerkt. Ze dragen bij aan een sterkere basisondersteuning en besparing van kosten. We verschuiven middelen van de gespecialiseerde zorg naar de lokale basisondersteuning. Hierdoor vergroten we onze invloed en verkleinen we de afhankelijkheid van het regionaal ingekochte zorgaanbod. We beogen een besparing op regionaal ingekochte specialistische jeugdzorg, Wmo en participatie van ruim € 2.250.000. Hiervan verschuiven we € 550.000 naar de lokale basisondersteuning. Het omvormingsplan betreft een meerjarig plan. Wij vragen hiervoor commitment voor de komende jaren. Wij maken hiermee een grondige transformatie door. In onderstaand beeld geven wij de bestaande situatie en de situatie na omvorming visueel weer:

2.1.3 Resultaat omvorming

In de programmabegroting van de 2021-2024 staan de volgende resultaten:

1. Laagdrempelige voorzieningen die aansluiten op de behoeften van de inwoners en de lokale situatie.
2. Eenduidige manier van doorverwijzen naar hulp door het Sociaal Team. Dit team werkt integraal en biedt een goede basisondersteuning.
3. Uitbreiding van de basisondersteuning in Roerdalen, met vormen van begeleiding Wmo en Jeugd. Basisondersteuning is vrij toegankelijk: er is geen indicatie nodig.
4. Financieel: we besparen ruim 1,7 miljoen euro. We besparen ook op de korte termijn.

2.2 Financiële paragraaf

De omvorming binnen het sociaal domein maakt deel uit van het programma Roerdalen in balans. Volgens een financiële opgave van structureel € 1.764.000 per 2024. De opbouw van besparingen is als volgt opgebouwd in de programmabegroting 2021 – 2024:

Categorie	2021	2022	2023	2024
Zorginnovatie jeugdhulp	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000
Verstevigen basisondersteuning	€ -	€ -	€ 300.000	€ 800.000
Sociaal Team	€ -	€ 120.000	€ 120.000	€ 120.000
Inzet MER Sociaal Team	€ -	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000
Educatief pakket	€ -	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000
Mantelzorgwaardering	€ -	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Bibliotheekwerk	€ -	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
Participatie	€ -	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
Totaal:	**€ 500.000**	**€ 964.000**	**€ 1.264.000**	**€ 1.764.000**

In onderstaande tabellen geven wij de financiële vertaling van het plan voor de omvorming. In de eerste tabel voor 2021. En in de tweede tabel voor de periode 2022 t/m 2024. Het betreft een uitvoering in fases:

Begroting 2021

Acties in relatie tot begroting 2021	Besparing 2021	Besparing 2022	Besparing 2023	Besparing 2024
Zorginnovatie Jeugdhulp	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000
Kostenbewustzijn vergroten besparing gespecialiseerde jeugdhulp			€ 100.000	€ 100.000
Totaal acties in relatie tot begroting 2021:	**€ 500.000**	**€ 500.000**	**€ 600.000**	**€ 600.000**

Overige	Besparing 2021	Besparing 2022	Besparing 2023	Besparing 2024
Hulp bij huishouding	pm	pm	pm	pm
Educatief pakket / lokaal educatieve agenda		€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000
Mantelzorgwaardering		€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Bibliotheekwerk		€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
Totaal		**€ 74.000**	**€ 74.000**	**€ 74.000**

Afgelopen jaar hebben we geïnvesteerd in de Arrangementenmonitor. Dit helpt om kwartaal trends en ontwikkelingen sneller in beeld te brengen. Daarnaast hebben we, in samenwerking met MER, een financieel dashboard ontwikkeld. Hiermee presenteren en volgen we onze financiële data op een goede manier. Vanaf dit jaar werken we met prognoses (het verwacht resultaat). Zo hebben we op geplande momenten beter inzicht in de financiële situatie. Op dit moment is het zicht op de kostenontwikkeling van 2021 reeds verbeterd.

We zien op dit moment al dat er onzekerheid is over het realiseren van de ingeboekte besparing van € 500.000 Zorginnovatie jeugdhulp. Ook zien we dat de kosten van Wmo Hulp bij huishouden in onze prognose voor 2021 ruim € 350.000 boven begroting uitkomt. Hierop zetten wij aanvullende acties in en koppelen terug tijdens de halfjaarrapportage. Tegelijkertijd zien we verbetermogelijkheden op kostenbewustzijn in de toegang.

2022 t/m 2024: uitvoering ambities richting 2024

De uitwerking van onze ambities leest u in hoofdstuk 4 uitgebreider. We baseren ons hierbij op de landelijke onderzoeken en op (onderdelen van) transformaties die in andere gemeenten succesvol zijn doorgevoerd. Vanaf 2022 starten we met een pilot praktijkondersteuner jeugd bij de huisarts en een investering (pilot) van € 200.000 in Fte's binnen het Sociaal Team. Deze wordt gefinancierd uit een directe besparing in kosten gespecialiseerde hulpverlening en voorzieningen. In 2023 wordt de inzet van de praktijkondersteuner gecontinueerd en intensiveren en formaliseren we de uitbreiding binnen het Sociaal Team. In totaal investeren we dan jaarlijks € 550.000 extra in het Sociaal Team. De manier waarop leggen we uit in hoofdstuk 4. Dit financieren we uit een directe besparing in kosten gespecialiseerde hulpverlening en voorzieningen. Dat doen we door het uitzetten van een subsidietender. Cijfermatig ziet de uitvoering van de ambities er als volgt uit:

Ambities	Besparing 2021	Besparing 2022	Besparing 2023	Besparing 2024
Ambitie 1: GGZ expertise huisarts besparing gespecialiseerde jeugdhulp		€ 200.000	€ 387.500	€ 387.500
Ambitie 2: individuele basisondersteuning Sociaal Team stevig vormgeven besparing gespecialiseerde jeugdhulp		€ 212.000	€ 368.000	€ 503.000
Ambitie 2: individuele basisondersteuning Sociaal Team stevig vormgeven besparing Wmo-begeleiding		€ 18.000	€ 27.000	€ 36.000
Ambitie 2: individuele basisondersteuning Sociaal Team stevig vormgeven besparing participatie		€ 70.000	€ 105.000	€ 140.000
Ambitie 3: complexe gezinsondersteuning gespecialiseerde jeugdhulp			€ 200.000	€ 250.000
Ambitie 4: gerichte inzet armoede en schuldhulpverlening besparing participatie			€ 150.000	€ 210.000
Ambitie 5: begeleidingsvormen en dagbesteding als voorliggende voorziening besparing Wmo begeleiding		€ 50.000	€ 30.000	€ 90.000
Totaal ambities		**€ 550.000**	**€ 1.267.500**	**€ 1.616.500**
Investering in FTE's door verschuiving regionale middelen naar lokale basisondersteuning		**€ -300.000**	**€ -550.000**	**€ -550.000**
Netto besparingen omvormingsplan		**€ 250.000**	**€ 717.500**	**€ 1.066.500**

In totaliteit tellen de besparingen als volgt op in de loop van de jaren:

Totaal	Besparing 2021	Besparing 2022	Besparing 2023	Besparing 2024

Voorstel begroting 2022-2025	**€ 500.000**	**€ 824.000**	**€ 1.391.500**	**€ 1.740.500**
Huidige begroting 2021-2024	€ 500.000	€ 964.000	€ 1.264.000	€ 1.764.000
Verschil	*€ -*	*€ 140.000*	*€ -127.500*	*€ 23.500*

We monitoren ieder kwartaal de resultaten zorgvuldig. We koppelen de gemeenteraad tijdens de halfjaarrapportage en jaarrekening en in de tussenrapportages van het project Roerdalen in balans terug over de voortgang.

Transformatiebudget

De veranderingen die we doorvoeren zijn niet enkel gericht op het versterken van de basisondersteuning. Naast investeren in de lokale basisondersteuning is ook anders werken een belangrijk onderdeel van de omvorming (zie hoofdstuk 4). Een voorbeeld van het anders werken is de doorbraakmethode. Deze methode biedt gezinnen met meerdere problemen een uitweg. Het is een beproefde manier om maatwerk mogelijk te maken en de best passende oplossing te bieden. Dit leidt tot een kostenbesparing. Voor een goede uitvoering van de omvorming is een eenmalig transformatiebudget nodig, voor implementatie van de plannen in drie jaar:

Transformatiebudget eenmalige investeringen	2021	2022	2023	2024
Coaching professionals		€ 90.000	€ 75.000	€ 50.000
Opleiding professionals		€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
Inrichten informatievoorziening		€ 25.000	€ 10.000	€ 10.000
Doorbraakmethode		€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Totaal		**€ 170.000**	**€ 140.000**	**€ 115.000**

Deze investering wordt gedekt binnen de huidige meerjarige begroting 2022.

3. Ambities 2021

3.1 Inleiding en ontwikkelingen begroting 2021

Afgelopen jaar hebben we geïnvesteerd in de Arrangementenmonitor. Hiermee zijn we in staat om op kwartaalbasis trends en ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein inzichtelijk te maken en te volgen. Daarnaast hebben we in samenwerking met de MER een financieel dashboard opgezet. Hiermee kunnen we onze financiële gegevens meerjarig op een goede manier presenteren en volgen. Vanaf dit jaar gaan we werken met “prognoses” (=verwacht resultaat 2021). Zo hebben we op geplande momenten beter inzicht in de financiële situatie.

Wij hebben door deze verbeterslag al beter zicht op de kostenontwikkeling van 2021. Daar sturen we op. Dat is belangrijk in een maatschappij en wereld die voortdurend verandert. Corona, de invoering van het abonnementstarief Wmo, de herstructurering van het Gemeentefonds. Ze hebben allemaal invloed op onze inkomsten en uitgaven. Soms volgt compensatie door het Rijk, soms niet.

De eerste maanden van 2021 zijn verstreken. We hebben een aantal inzichten die expliciete aandacht en bijsturing verdienen. Aan de ene kant omdat de wereld na vaststelling van de opdracht in 2019 veranderd is. Aan de andere kant omdat er een natuurlijk proces is van *plan*, *do*, *check* en *act*. Op de *check* en *act* vermelden we hieronder kort de ontwikkelingen die we zien in relatie tot begroting 2021.

3.1.1 Zorginnovatie jeugdhulp: voorgenomen besparing € 500.000

Regionaal is een afspraak met zorgaanbieders gemaakt om de kosten met 10% terug te brengen. De zorgaanbieders hebben vorig jaar deze doelstelling onderschreven in een overeenkomst. Ondanks dat blijkt nu dat de bestaande werkwijze niet automatisch leidt tot een vermindering van kosten. Dit is voor ons (opnieuw) een signaal dat we meer invloed willen op de wijze waarop in de regio wordt samengewerkt zowel qua contractafspraken als de wijze waarop de werkprocessen zijn ingericht. Uit de tussenrapportage blijkt dat er bij de grote zorgaanbieders wel beweging is. Maar dit leidt nog niet vanzelf tot de daling van 10% in kosten. Daarom spelen wij vanaf dit moment ‘korter op de bal’. Hoe doen we dat?

- We gaan per ommegaande zelf afspraken maken met een groep zorgaanbieders in samenwerking met het regionale contractmanagement.
- We voeren regie op acties om zorgaanbieders tot verdere innovatie en kostenbesparing aan te zetten. We betrekken hierbij de zorgprofessionals die doorverwijzen naar hulp.
- We verwachten een concretere monitoring en maken daarover afspraken met het regionale contractmanagement en de voor ons meest relevante zorgaanbieders. Waar mogelijk trekken we daarbij een lijn met de andere gemeenten in MLO.
- De huidige contracten lopen af in 2022. Voor de volgende periode willen we een vorm van inkoop die beter aansluit bij onze behoefte: in de voorbereiding van deze nieuwe inkoop gaan we als Roerdalen een actieve rol nemen.

Tijdens de volgende rapportages ‘Roerdalen in balans’ en bij de halfjaarrapportage koppelen wij terug wat onze acties hebben opgeleverd. We gaan ervan uit dat door bijsturing in MLO in combinatie met wat wij rechtstreeks kunnen beïnvloeden een belangrijk deel van de voorgenomen besparing overeind zal blijven. We komen bij de halfjaarrapportage met een prognose voor 2021 op deze voorgenomen besparing. Meerjarig blijft deze besparing op dit moment onverminderd staan in de programmabegroting.

3.1.2 Hulp bij huishouden

In november jl. hebben wij uw raad geïnformeerd over een aanvullende overschrijding op de begroting van € 350.000. Dit hangt samen met het door het rijk ingevoerde voordelige abonnementstarief. Dit betekent dat inwoners goedkoop gebruik kunnen maken van de geïndiceerde voorzieningen Wmo. Dit is iets waar de gemeente weinig invloed op heeft. De kostenstijging voor Roerdalen zet door. Omdat het rijk niet compenseert, stellen wij voor om op korte termijn op dit onderdeel beheersmaatregelen voor te bereiden. Wij informeren u daar apart over.

3.1.3 Kostenbewustzijn in de toegang vergroten

Afgelopen periode hebben we in onze gesprekken veel geleerd van de professionals. Zij geven aan dat wordt doorverwezen naar de gespecialiseerde hulp op basis van bekendheid met de contactpersonen. Professionals die indicaties afgeven, beschikken niet over bedrijfsmatige informatie. Denk aan tarief en kenmerken van productgroepen. Hierdoor kunnen ze geen afweging maken op grond van kwaliteit en prijs als ze doorverwijzen naar gespecialiseerde hulp. Wij stellen voor om op korte termijn aan te sturen op beter inzicht in kosten en kwaliteit. Wij beogen hiermee een extra besparing van € 100.000. Gezien de contractuele geheimhouding omtrent tarieven, zoeken wij naar een weg om de zorgprofessionals die indiceren globaal inzicht te geven in de kosten.

4. Ambities richting 2024

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staan onze ambities. Deze ambities zijn te herleiden naar het versterken van onze basis en onze invloed. Ze zijn tot stand gekomen door een periode van onderzoek, analyse en intensieve gesprekken met professionals uit de praktijk van gemeente Roerdalen. Ze geven inzicht in hoe gemeente Roerdalen regie versterkt en kosten bespaart in het sociaal domein. Dat doen we door:

- De ondersteuning voor de inwoner dichterbij te organiseren.
- In een eerder stadium hulp aan te bieden.
- Hierdoor inwoners het vertrouwen te geven dat hulp vragen leidt tot perspectief en een verbetering van hun situatie.

De ambities moeten leiden tot een kostenbesparing van ongeveer 1,7 miljoen euro. Dit is een raming op basis van onderzoek, gesprekken met professionals uit de praktijk en ervaringscijfers uit andere gemeenten die vergelijkbare stappen hebben gezet in de transformatie.

4.2 Welke uitgangspunten hebben we gehanteerd?

Uitgangspunten bij de ambities:

- Ze moeten bijdragen aan besparing op kosten in het sociaal domein.
- De kwaliteit van de dienstverlening mag er niet onder lijden. Sterker nog: wij streven naar een betere kwaliteit.
- Wij baseren onze ambities en plannen op landelijk door recent onderzoek bewezen maatregelen en methoden (onder andere AEF-rapport jeugdhulp en andere gemeenten in Nederland).
- Iedereen in de basisondersteuning werkt vanuit de integrale gedachte van Positieve Gezondheid. Het is voor iedereen helder wat wij hiermee bedoelen en op welke manier dit wordt ingezet. Iedere professional bij het Sociaal Team, het CJG en de MER wordt op dezelfde manier getraind in het voeren van de brede vraagverkenning.
- Er is een gezamenlijke fysieke uitvalsbasis en ontmoetingsplek voor inwoners en professionals buiten de vergadertafels: een plek van inspiratie, ondernemerschap en ontmoeten.
- Iedereen die werkt in de basisondersteuning werkt vanuit de gedachte van kostenbewust indiceren: d.w.z. indiceren of een indicering verlengen vanwege een tekort aan tijd of capaciteit bij de basisondersteuning is niet vanzelfsprekend;
- Alle medewerkers in de basisondersteuning opnieuw laten kiezen voor hun baan. Vanuit visie, houding en gedrag.

4.3 Welke ambities hebben we?

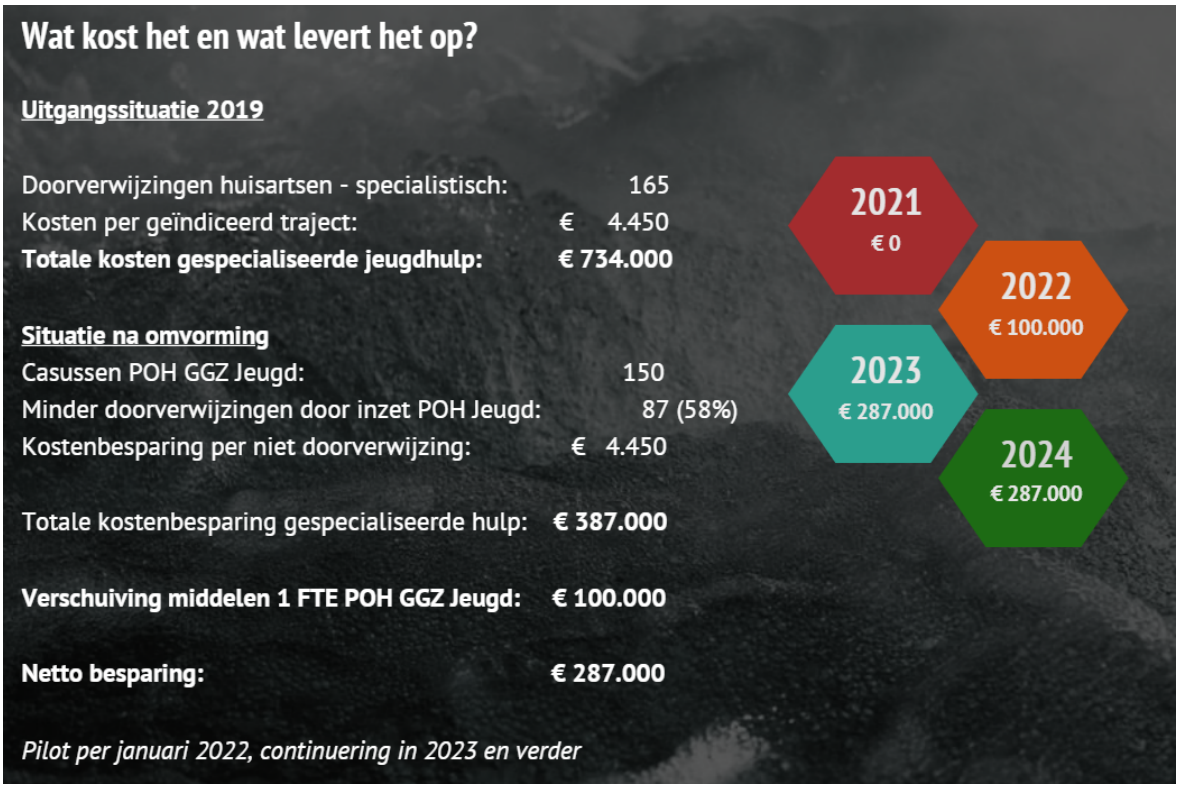
Onze ambities vallen onder twee thema's:

1. We zetten zorg en ondersteuning meer in als lokale basisondersteuning. We gaan terug naar de menselijke maat en de leefwereld van mensen.
2. We werken aan een stevig fundament van basisondersteuning.

De vijf ambities zijn hieronder uitgewerkt. Ze vormen samen een totaalpakket. Ze hangen onderling samen. Het is geen menukaart of keuzepakket. De ambities hebben draagvlak bij de professionals in het sociaal domein. We hebben de verhouding basisondersteuning en gespecialiseerde hulp zorgvuldig afgewogen. In de bijlage is meer gedetailleerde informatie over de ambities te vinden.

Ambitie 1: Inzet GGZ-expertise in de basisondersteuning bij de huisarts

Inwoners van Roerdalen voelen zich vertrouwd bij de huisarts als het gaat over psychische klachten. Vaak is voor een zorgvuldige afweging meer tijd nodig dan het standaard consult bij de huisarts. Daarom stellen we voor jeugdigen en gezinnen GGZ-basisondersteuning beschikbaar. Dat gebeurt in de vorm van een praktijkondersteuner GGZ (POH). De praktijkondersteuner jeugd-GGZ kan zelf kortdurende begeleiding aanbieden. In een aantal gevallen kunnen jeugdigen hierdoor zelfstandig weer verder. Op basis van ervaringscijfers bij andere gemeenten verwachten we dat ongeveer 58% van de cliënten bij de huisarts niet meer doorverwezen hoeft te worden naar gespecialiseerde jeugdhulp.

Ambitie 2: Individuele basisondersteuning binnen het Sociaal Team stevig vormgeven

De basis van de omvorming is de ondersteuning door het Sociaal Team. Wij verstevigen deze ondersteuning met 3 á 4 fte. Dit doen we door het verschuiven van middelen van gespecialiseerde duurdere hulp naar de uitbreiding van het Sociaal Team. We bieden persoonlijke aandacht, staan naast de inwoner en bieden perspectief.

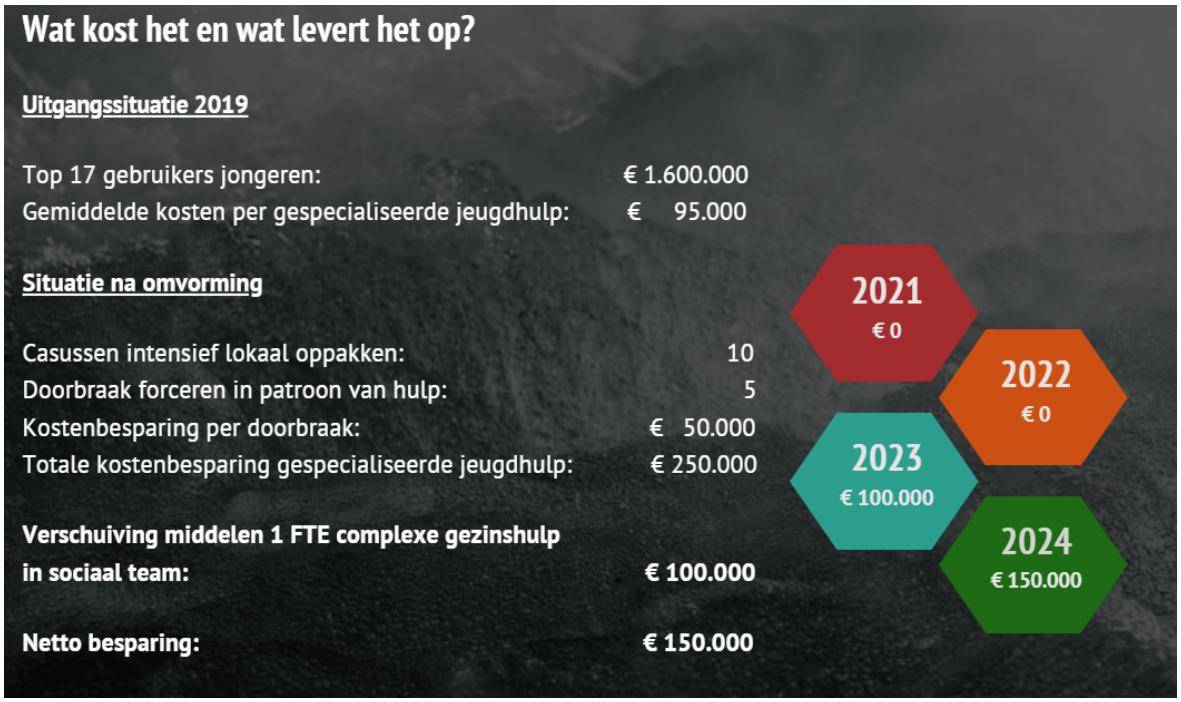
Sommige inwoners van Roerdalen vinden het lastig om problemen bespreekbaar te maken. Een vertrouwensband is dan van groot belang. Pas dan durft iemand zich te melden en voelt zich gehoord en geholpen. Pas dan zal hij gemotiveerd zijn om aan problemen te werken en zijn omgeving te betrekken. Een aantal uitgangspunten bij de ondersteuning:

- Meer tijd en aandacht voor de inwoner hebben, meer inlevingsvermogen bij de hulpvraag.
- Pragmatisch zijn en oplossingen bieden die impact hebben.
- Aandacht hebben voor en afstemmen met de leefomgeving van de inwoner (*gezinssituatie, werk, school, huisarts)* en dit betrekken bij de oplossing.
- Problemen bij de bron aanpakken. Denk hierbij aan thema's als eenzaamheid, armoede en schulden.
- Lef om buiten de gebaande paden naar nieuwe oplossingen te zoeken, denk ook aan:
  - welzijn op recept. Dit is een alternatief voor mensen met psychosociale klachten. In plaats van een pilletje voor te schrijven, verwijst de huisarts naar een welzijnscoach. De welzijnscoach gaat samen met de inwoner opzoek naar een activiteit die volledig aansluit bij de wensen en behoeften van de deelnemer met als doel het verhogen van het welbevinden;
  - gezinshulp of gezinsbegeleider;
  - gezinshulp is gericht op het samenspel van levensvragen en problemen in het gezin.

Ambitie 3: Complexe gezinsondersteuning

Wij zetten 1 Fte gezinsondersteuning in voor complexe problematiek.
We hebben oog voor een kleine groep jeugdigen met complexe problematiek. Deze heeft een groot aandeel in de kosten binnen het sociaal domein. Wij hebben hiervoor gesprekken gevoerd met professionals uit de praktijk en *best practices* in het land bekeken. Een deel van deze jongeren kan op een andere manier worden ondersteund dan de gebruikelijke dure jeugdzorg. Wij zetten daarbij in op een beproefde methode, de doorbraakmethode. Een professional ondersteunt een gezin en gaat op zoek naar een doorbraak in het patroon.

Ambitie 4: Gerichte inzet armoede en schuldhulpverlening

We hebben extra aandacht voor armoede en schuldhulpverlening. Problemen op dit gebied werken vaak als katalysator naar andere deelgebieden (jeugdhulp, Wmo). We gaan werken aan een doorbraak in een beperkt aantal complexe dossiers. Dit doen we met de doorbraakmethode. We experimenteren op vernieuwende manieren om inwoners uit armoede en schulden te halen.

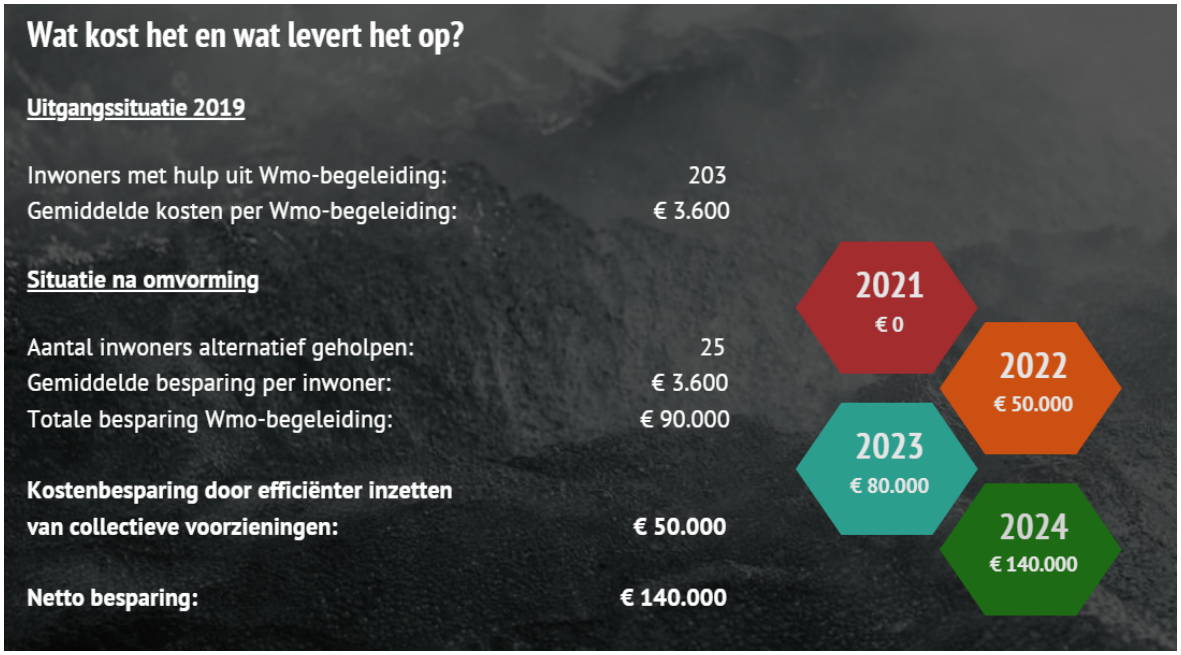

Ambitie 5: Verkennen uitbreiden collectieve vormen van basisondersteuning

We hebben goede ervaringen met de huiskamerplus. Dit is een collectieve basisvoorziening: toegankelijk voor een groep mensen. Afgelopen jaren zijn er in alle kernen dorpshuizen tot stand gekomen gericht op de functies ontmoeten, ontplooien en ontspannen. In de dorpshuizen kunnen disciplines en financieringsvormen gekoppeld worden onder één dak. Het gaat dan om activiteiten van zowel inwoners, ondernemers, gemeente als professionele organisaties. Eerste gedachtegang daarbij:

- Klussendienst: met vrijwilligers en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- Buddy's voor ouderen en statushouders.
- Laagdrempelige taallessen.
- Formulierenbrigade: vrijwilligers helpen inwoners bij het invullen van formulieren of onlinezaken.
- Was- en strijkservice vanuit de Wmo voor mensen die vanuit hun behoefte willen betalen voor deze service.
- Een dependance van de Graasj Roermond, een multifunctionele voorziening binnen het sociaal domein.

De komende periode werken we deze vormen van basisondersteuning verder uit. Wij verwachten dat hierdoor de begeleiding vanuit de Wmo afneemt. Door in voorzieningen zaken te bundelen kunnen we op zaken besparen.

4.4 Transformatie(budget)

Of de omvorming een succes wordt, hangt niet alleen af van het verschuiven en bundelen van capaciteit in de basisondersteuning. Het vraag vooral een omslag in anders kijken naar hulpverlening. Verder moet de professional weer autonoom kunnen handelen. Ook moet er een overgang komen naar meer sturing en regie. Dit geldt zowel voor de professional als voor de gemeente. De ambities worden nader uitgewerkt in een uitvoeringsplan. Hierover wordt u nader geïnformeerd en betrokken. Er zijn extra incidentele financiële middelen nodig om de hele omslag te kunnen maken. Hiervoor voorzien wij een transformatiebudget. Voor de periode 2022-2024 is voor de uitvoering van de omvorming een bedrag nodig van € 425.000 voor drie jaar voor de onder weergegeven onderdelen. In paragraaf 2.2 hebben wij uitgelegd op welke manier. .

Deze investering wordt gedekt binnen de huidige meerjarige begroting 2022.

4.5 Overige randvoorwaarden

De overige randvoorwaarden die van belang zijn voor de omvormingsopgave:

1. Grip door goed opdrachtgeverschap
De gemeente Roerdalen geeft de samenwerkende partijen in de basisondersteuning een heldere opdracht. Hierin staan concrete doelen die duidelijk maken wat we willen bereiken.
De ambtenaren van gemeente Roerdalen dienen in het opdrachtgeverschap richting de samenwerkende partijen in de basisondersteuning een heldere projectopdracht te formuleren met concreet omschreven doelen, op het niveau van “wat willen we bereiken”. Cruciale factoren om goed te omschrijven zijn bijvoorbeeld de houding en competenties van de zorgverleners. Niet iedereen zal geschikt zijn om te werken volgens de nieuwe visie.

2. Sociaal Team positioneren / samenwerkingsagenda huisartsen
Afgelopen jaren hebben we gewerkt aan een goede relatie tussen gemeente Roerdalen en de huisarts. Een goede relatie is voor ons heel belangrijk. Een volgende stap is het verder bestendigen van de samenwerking en Samen doen met de huisartsen. Hierbij geven wij aan en organiseren wij dat het Sociaal Team dé plek is waar inwoners met niet-medische problemen terecht kunnen.

5. Juridisch kader verwerving

5.1 Inleiding

Vrij kort na de decentralisaties in 2015 heeft gemeente Roerdalen gekozen voor een lokaal ondersteuningsteam, het Sociaal Team. Tot afgelopen jaar ontvingen de professionele instellingen[2] die hierin deelnemen elk apart subsidie. Er was in het begin weinig samenhang en iedere instelling opereerde apart. Sinds 2020 is er sprake van een samengesmeed Sociaal Team met één opdracht voor de basisondersteuning van onze inwoners. Volgens één subsidie. Eén instelling, het AMW treedt daarbij op als penvoerder. Het bureau Haute Equipe heeft als extern bureau de verschillende varianten voor het werven van de basisondersteuning verkend. En gekeken naar de organisatievorm daarvan. Die uiteraard moeten passen bij onze ambities. Hieronder volgt een beknopte weergave van de belangrijkste onderzochte opties.

5.2 Lokaal inkopen

Deze optie betekent dat de gemeente Roerdalen zelf een aanbesteding uitvoert voor de begeleiding jeugd & Wmo. Het voordeel van deze optie is autonomie en vrijheid om eisen te stellen. Nadeel is dat veel expertise moet worden aangetrokken en een inkooporganisatie moet worden opgezet. En naar de regionale samenwerking toe wordt het complex, met weinig speelruimte en waarbij efficiencyvoordeel ontbreekt.

5.3 Quasi inbesteden: de coöperatie

Quasi inbesteden is het in opdracht laten verrichten van activiteiten door een zelfstandig rechtspersoon waarover de gemeente een grote mate van zeggenschap heeft. Een voorbeeld hiervan is de coöperatie. Het opzetten van een coöperatie rondom het Sociaal Team, waar nieuwe zorgaanbieders lid van worden, had aanvankelijk onze voorkeur. Het voordeel van een coöperatie is namelijk dat alle professionals van de afzonderlijke organisaties collega's worden in de nieuwe coöperatie.
Nadeel is dat het juridisch uiterst risicovol is en opgevat kan worden als oneigenlijk uitsluiten van concurrentie. Juridisch kan niet aan bepaalde voorwaarden worden voldaan. Bovendien is deze optie bewerkelijk en arbeidsintensief. Er moet namelijk een volledig nieuwe organisatie worden opgezet, met een bestuur en bepalingen over het werkgeverschap.

5.4 Zuiver inbesteden

Deze optie betekent zelf doen: er wordt een opdracht aan een eigen dienst gegeven. In dat geval zouden professionals in eigen dienst komen. Voordeel is dat de gemeente een grote mate van invloed heeft. Nadeel is dat er weinig flexibiliteit is. Er is namelijk sprake van een arbeidsovereenkomst. Een arbeidsovereenkomst verkleint de kans om snel te kunnen besparen indien de omstandigheden om verandering in volume vragen.

[2] AMW/MEE/Menswel/Zorggroep/Proteion-mantelzorg

5.5 Subsidietender

Een subsidietender is een manier om aanbieders net als bij een aanbesteding te laten inschrijven en een aanbod te doen. Dit gebeurt in de vorm van een subsidieregeling. In de woorden van Haute Equipe[3]: "*De bestaande zorgaanbieders zullen zelf aan de slag moeten om te komen tot een goede aanvraag die voldoet aan de verwachtingen. Ook kan de gemeente opnieuw kijken naar het beschikbare budget en welke dienstverlening de gemeente hiervoor geborgd wil zien. Daarmee is het gemeentelijk budget leidend en niet de personeelskosten of overheadkosten van de zorgpartijen."*

De subsidietender past het best bij onze doelen van de omvorming. Het is relatief eenvoudig uit te voeren (opstellen van een subsidieregeling met beoordelingscriteria, publiceren en beoordelen). We hebben in Roerdalen al ervaring opgedaan bij het bibliotheekwerk. Nadeel van een subsidietender is wel dat het zich begeeft op het snijvlak van aanbestedingsrecht en subsidierecht. Dit vraagt om zorgvuldigheid bij het opstellen van de subsidieregeling basisondersteuning.

[3] Haute Equipe, Rapport mogelijkheden lichte ambulante jeugdzorg & begeleiding Wmo, 2021

6. Tijdpad en hoe verder

Gefaseerde aanpak tot 2024; tenminste ieder kwartaal informeren wij over de voortgang van de projecten omvorming.

